

Sundbybergs stads ersättningsystem för valfrihetssystem (LOV) för insatsen korttidstillsyn avseende skolungdom över 12 år

Sundbybergs stads ersättningssystem för valfrihetssystem (LOV) för insatsen korttidstillsyn avseende skolungdom över 12 år

Diarienummer: KS-0281/2020

Tidpunkt för fastställande: kommunfullmäktige den 15 juni 2020, § 244

Dokumentansvarig: förvaltningschef social- och arbetsmarknadsförvaltningen

Intervall för aktualitetsprövning: 1 år

Tidpunkt för senaste revidering: -

Relaterade styrdokument

Sundbybergs stads ersättningsnivåer för valfrihetssystem (LOV) inom insatsen korttidstillsyn

Årsbudget för Sundbybergs stad

1 Sundbybergs stads ersättningssystem för valfrihetssystem (LOV) inom insatsen korttidstillsyn¹

Sundbybergs stads ersättningssystem för valfrihetssystem för korttidstillsyn för skolungdom över 12 år (LSS) innehåller två delar.

- Nivåbedömningsinstrument
- Ersättning kopplad till respektive nivå

Det nivåbedömningsinstrument som social- och arbetsmarknadsnämnden använder har tagits fram i samarbete mellan nordvästkommunerna Ekerö, Järfälla, Sollentuna, Solna, Sigtuna, Sundbyberg, Upplands Bro och Upplands Väsby.

Nivåbedömningsinstrumentet består av två delar.

- Vägledning för nivåbedömning.
- Frågeformulär för nivåbedömning

¹ Fastställt av kommunfullmäktige den xx xx 2020, § xx.

2 Vägledning för nivåbedömning

2.1 Om dokumenten

Det finns två dokument kopplande till nivåbedömningsmallen, Vägledning för nivåbedömning och Frågeformulär för nivåbedömning.

2.2 Syfte

Syftet med dokumenten är att nordvästkommunerna ska komma fram till ett gemensamt arbetssätt och ha en samsyn för hur vi ska använda nivåbedömningsmallen.

Nivåbedömningen görs för att kunna fastställa vilken avgift som utföraren skall få.

Vägledning för nivåbedömning och Frågeformulär för nivåbedömning används därmed för att underlätta när avtal skrivs med utföraren.

De frågor som finns i dokumentet Frågeformulär för nivåbedömning kan med fördel användas under utredningen för att underlätta handläggningen och insamlandet av information för att kunna fatta beslut.

2.3 Mål

Målet med dokumenten är att samtliga LSS-handläggare i nordvästkommunerna, eller den som varje kommun utser ska göra nivåbedömningar, har kunskap om grunden för att upprätta dessa. Samt att nivåbedömningarna, oavsett handläggare eller nordvästkommunerna, ska baseras och avtalen med utföraren upprättas utifrån samma förutsättningar och synsätt. Därigenom kan vi vara tydliga och ge likartade svar då vi har en dialog med våra utförare.

2.4 Utvecklingsgrupp

Dokumentet Vägledning för nivåbedömning och Frågeformulär för nivåbedömning har tagits fram genom ett samarbete mellan handläggare och chefer från Ekerö, Järfälla, Sollentuna, Solna, Sigtuna, Sundbyberg, Upplands Bro och Upplands Väsby. Dessa kommuner har gemensam upphandling och/eller LOV-avtal vilket ligger till grund för samarbetet. En grupp handläggare har träffats för att utveckla och arbeta fram ett gemensamt arbetssätt och ha en samsyn för hur vi ska använda nivåbedömningsmallen.

Denna utvecklingsgrupp ska enligt plan träffas en gång i halvåret för att utvärdera, arbeta vidare med dokumenten och arbeta kring frågeställningar som dyker upp.

Utvecklingsgruppen är ansvarig för att samla in synpunkter från kollegor samt sprida det som beslutas. Utvecklingsgruppen är även ansvarig för att framföra synpunkter på förbättringar i samband med upphandlingar.

2.5 Om nivåbedömningar

2.5.1 Vem ska göra nivåbedömningar?

Det är LSS-handläggare eller den som kommunen utser som har ansvar för nivåbedömningen. Nivåbedömningen sker i dialog med utförare.

Det är beställaren som har högsta bestämmanderätt över nivån. Om det är handläggaren/samordnaren eller gruppleddare/enhetschef varierar från kommun till kommun. En huvudansvarig på respektive förvaltning går in när det är tvister med utförarna om en nivå (exempelvis en chef).

2.5.2 Hur gör vi nivåbedömningen?

LSS-handläggaren/samordnaren ställer frågor för att samla in information till nivåbedömningen utifrån frågeformulär. Brukaren bör i möjligaste mån vara delaktig, svara på frågor och beskriva sig själv. Det är en god idé att berätta för brukaren att frågorna du ställer är för att få en större förståelse för vilket stöd brukaren har för att personalen skall kunna erbjuda det brukaren behöver. Om brukaren är delaktig kan det vara en god idé att tänka på hur utförare och/eller anhöriga att beskriver vilka svårigheter brukaren har. När beställare och utförare pratar om vilken siffra/nivå en brukare har ska inte brukaren vara med.

Nivåbedömningen kan också göras genom att inhämta uppgifter från personer som är insatta i brukarens stödbehov exempelvis anhöriga, personal, skola, habilitering, läkarintyg med mera. Det är viktigt att presentera syftet och att vi är tydliga med varför vi gör en nivåbedömning. Verksamheten kan beskriva brukarens stödbehov – handläggare värderar uppgifterna till siffror.

Själva nivåbedömningen kan göras över telefon, vid möte eller genom att sammanställa information som framkommit tidigare under utredningen. Om det är en känd brukare eller sedan tidigare finns en bedömning kan det finnas en fördel att ta med det vid den nya bedömningen. Om brukaren är i en verksamhet kan handläggare/samordnare be personal att fylla i uppgifterna innan mötet, då de vanligen kan brukarens behov, samt diskutera vidare under mötet.

2.5.3 När ska nivåbedömning göras?

Det finns reglerat i avtalet när en nivåbedömning bör göras:

- Vid en ny utredning om insats 9 § 6 - 9 § 10 LSS
- Vid förändrade behov hos brukaren
- Ny brukare

Att en brukare kan behöva extra personalstöd under introduktionsperioden på en ny verksamhet är underförstått. En höjd nivå ska därmed inte sättas under introduktionen då de flesta behöver extra stöd vilket är inräknat i avtalad ersättning.

2.5.4 Hur ofta skall nivån följas upp och hur ofta kan nivån ändras?

Ny nivåbedömning på redan känd brukare bör göras när det finns ett behov. Enligt avtal kan nivån följas upp efter 3 månader därefter kan den ändras en gång om året samt vid större och varaktiga förändringar. Med varaktig förändring menas ett förändrat stödbehov

under en period längre än 3 månader. Vid akuta situationer kan man använda sig av överenskommelse under en period för att se om nivån stabiliseras eller har ändrats varaktigt.

2.5.5 Förvaring av gjorda nivåbedömningar

Alla genomförda nivåbedömningar skall sparas för möjlighet att återkomma till den vid nästa tillfälle en nivåbedömning skall göras. Det är lämpligt att förvara genomförda nivåbedömningar i en för enheten gemensam katalog på datorn eller i brukarens egen akt under en separat utförarflik.

När en nivåbedömning gjorts skall detta antecknas i brukarens journal.

2.5.6 Hur används frågeformuläret?

Frågorna i frågeformuläret är sorterade i olika områden för att det skall bli ett mer naturligt samtal med den enskilde eller nätverket när handläggaren samlar in uppgifter.

Frågorna i frågeformuläret är numrerade på samma sätt som de är i nivåbedömningsmallen i Excel-filen. Därför uppfattas frågorna att inte komma i "rätt" ordning i frågeformuläret. Detta för att handläggaren enkelt skall hitta frågorna när mallen fylls i.

Frågorna är baserade på frågor från tre olika nivåbedömningsmallar; insatserna 9 § 6 – 9 § 8 LSS, insats 9 § 9 LSS och insats 9 § 10 LSS. Frågeformuläret utgår ifrån 9 § 9 LSS. I de olika nivåbedömningsmallarna är frågorna placerade i olika ordning och vissa frågor finns bara i vissa mallar. I dokumentet Frågeformulär för nivåbedömning är frågorna markerade i rubriken så att handläggaren lätt ska kunna hoppa över de frågor som inte är relevant i den nivåbedömning som görs.

2.5.7 Att sätta nivå

Handläggaren och personalen skall inte lägga en värdering i hur brukaren väljer att sköta sig själv och sitt hushåll gällande frekvens av dusch, tvätt, städning, val av kost med mera. Utföraren och handläggaren har dock ett ansvar att se till att brukaren inte far illa.

2.6 Beskrivning av de olika nivåerna

2.6.1 Nivå 1

Från mallen: Behöver lite eller viss hjälp, klarar själv med eventuellt stöd av schema/hjälpmedel utan tillsyn eller vägledning. Initialt upprättande av schema tillsammans med personal ingår i denna nivå.

Om brukaren: Brukaren har ofta praktik eller daglig verksamhet. Brukaren behöver stöd och motivering några gånger per vecka, kan ta instruktioner och ses i stor utsträckning som självgående. Detta betyder dock inte att brukaren inte är i behov av stöd alls, utan endast är behovet är begränsat.

2.6.2 Nivå 2

Från mallen: Tillsyn/vägledning/viss motivering vid enstaka insatser behövs trots eventuellt schema/hjälpmedel. Kontinuerlig planering tillsammans med personal. Initiering och igångsättning av personal.

Om brukaren: Brukaren behöver stöd vid ett begränsat antal tillfällen per dag, eller i ett par av momenten som utförs under en dag. Brukaren kan behöva igångsättning och initiering vid nya uppgifter/moment. Det finns ett behov av stöd för att planera och strukturera dagen. Brukaren behöver ha möjlighet att söka upp en personal att fråga om hjälp om behovet uppstår samt att personalen ”tittar till”.

2.6.3 Nivå 3

Från mallen: Personal på plats, guidar/vägleder/motiverar, ger detaljinstruktioner, hjälper eventuellt till vid genomförande av aktiviteter. Kan eventuellt själv men gör det inte.

Om brukaren: Brukaren har vanligen stödbehov av motsvarande en halv personal. Personalen finns alltid tillgänglig även om den inte står vid sidan av brukaren. Brukaren kan utföra momentet men gör det inte utan omfattande påputtning och motivation.

2.6.4 Nivå 4

Från mallen: Personalnärvaro krävs vid varje aktivt moment men brukaren behöver inte ständig övervakning. Instruktioner, motivering och praktisk hjälp vid genomförande av aktiviteter. Kan inte själv.

Om brukaren: Brukaren är i behov av stöd från en personal som är knuten till individen och som inte samtidigt har ansvar över någon annan. Personalnärvaro behövs under hela aktiva momentet. Det vill säga att en personal finns med under hela matlagningstillfället, hela tiden brukaren äter sin middag samt under hela stunden som brukaren plockar bort och diskar efter måltiden. Brukaren är i behov av tillsyn men kan lämnas när personalen en kort stund stiger ur rummet, kan eventuellt vara ensam några minuter medan personalen hämtar något under stunder där det inte pågår ett aktivt moment. Nivå 4 används när brukaren inte gör momentet själv oavsett hur mycket personalen motiverar.

2.6.5 Nivå 5

Från mallen: Exceptionellt stort personalstöd, konstant personalnärvaro krävs, ska inte lämnas ensam. Ofta dubbelbemanning. Kan utgöra fara för sig själv eller annan.

Om brukaren: Brukaren kan inte lämnas ensam, inte ens för en kortare stund. Brukaren har alltid en personal närvarande (även vid inte aktiva moment) samt en ”backup” närvarande eller alternativt alltid två aktiva personal. Behovet av dubbel personalnärvaro är återkommande, flera gånger per dag. Med begreppen utåtagerande, fara för sig själv och andra menas att brukaren är medvetet destruktivt och har en sådant beteende konstant.

Viktigt att tänka på: Det är brukare som har ett exceptionellt stort behov av stöd och hjälp som blir nivå 5.

Vissa verksamheter har i sina riktlinjer att de inte ska gå utomhus med en kund utan att vara två personal. Verksamheten önskar då nivå 5 för att de enligt sina riktlinjer inte kan vara en personal. Brukaren ges inte nivå 5 utifrån verksamhetens rutiner, och verksamheten kan inte förvänta sig ersättning utifrån rutiner som de satt på sin egen verksamhet.

2.7 Svårigheter i att bedöma nivå för personer med varierande behov

När brukarens funktionsnedsättning kommer i skov (både fysisk och psykiskt) görs en genomsnittlig bedömning av nivån. Det kan vara nödvändigt att göra en överenskommelse med utföraren kring nivån om den varierar mycket över tid.

2.8 Överenskommelse

I nivåbedömningsmallen finns en flik för överenskommelser. Denna används när den beräknande nivån inte överensstämmer med det faktiska hjälpbehovet. Det är i dessa fall av vikt att handläggaren inte manipulerar nivån genom att höja upp brukaren på punkter. Istället bör fliken om överenskommelse användas för att göra ett avsteg från den beräknande nivån.

Nedan följer tre exempel:

- När brukaren fysiskt klarar mycket under flera punkter (nivå 1), men samtidigt behöver personalnärvaro hela tiden för att inte springa ut i gatan, kasta mat, ta på sig fel kläder, agera aggressivt mot andra personer (nivå 3).
- Motivationsarbete kan ta längre tid och kräva större personalnärvaro (nivå 3) än vad det tar att göra ett moment åt brukaren (nivå 4). Utifrån det blir det inte en rättvis nivå gällande att sätta nivå 3 om det är så att motiveringen tar extremt lång tid och kräver personalnärvaro exempelvis vid samlar- eller svårt tvångsbeteende.
- Det kan även vara på grund av att brukaren har ”tilläggsdiagnoser” som beteendeproblematik, vilket till stor del påverkar vad brukaren kan göra.

Under överenskommelsefliken beskrivs varför det finns ett större behov än vad som framkommer under nivåbedömningen. Utföraren bör inkomma med en skriftlig motivering där de beskriver varför det är motiverat med en högre ersättning, hur länge det ska gälla eller styrka återkommande variation i brukarens funktionsförmåga. Handläggaren kan också uppmärksamma att en överenskommelse är nödvändig.

Det är alltid en chef eller gruppleddare (beroende på kommunens delegationsordning) som fattar beslut om överenskommelser. Om en enskild kommun har många överenskommelser är det lämpligt att se över varför, vad de olika överenskommelserna avser och ta vidare frågorna till utvecklingsgruppen eller chefsnätverket.

2.8.1 När används Ej relevant att besvara?

Alternativet Ej relevant att besvara i nivåbedömningsmallen ska endast användas när momentet aldrig kommer att förekomma i verksamheten/på boendet. Till exempel är inte frågorna om tandborstning och stöd natttid relevant att besvara vid nivåbedömning för insatsen korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS, då kan alternativet Ej relevant att besvara användas. Om situationen kan uppstå under vistelsen även om den inte är regelbunden ska den ändå räknas med i bedömningen. Till exempel matsituation, användning av telefon, medicinering som kan förekomma vid speciella tillfällen.

2.8.2 Föräldraansvar

Föräldraansvaret skall inte tas i beaktande när mallen fylls i. Hänsyn ska inte heller tas till ålder och mognad utan det är det faktiska hjälpbehovet som ska bedömas.

2.8.3 God man

Att brukaren har god man skall inte tas i beaktande om inte annat anges i frågan i nivåbedömningsmallen.

2.9 Hur frågorna i nivåbedömningsmallen skall bedömas

Till vissa frågor i nivåbedömningsmallen finns kommentarer och stöd i hur handläggaren skall tänka när bedömning om nivå görs.

2.9.1 Hemliv

15. Daglig skötsel av bostaden

Diska, hantera sopor, plocka i ordning.

14. Städning av bostaden

Damma, dammsuga, torka golv, rengöra våtutrymmen, renbäddning, tvätta fönster, vattna blommor, hålla ordning

16. Inköp

Planera, skriva inköpslista, leta upp varorna i butiken, betala, ställa in varor.

Bedömning: Inga krav att använda sig av en inköpslista, alla behöver inte det när de handlar. Allt beror på hur handlingen sedan blir. Planera är en sak och inhandling en annan. Hur går hela händelseförloppet till (från planering till att maten är hemma). Se helheten från det att brukaren planerar att handla till dess att man är hemma igen med varan, det är det som grundar nivån. Under rubriken inköp inkluderas alla inköp det vill säga av mat, kläder med mera.

18. Matlagning

Planera måltiden, plocka fram redskap och råvaror, öppna förpackningar, laga till maten, duka/duka av.

Hantera värmekällor (dvs. spis och micro).

Bedömning: Man får anpassa vad man lagar för mat så att den enskilde kan vara med. Vi ska utgå från vad brukaren klarar, inte klarar.

28. Matsituationen

Lägga/hålla upp, skära, inta föda/dryck, tugga, svälja och reglera matintag.

Bedömning: Om kunden inte kan lämnas ensam utan behöver ständig tillsyn, även om den kan föra maten till munnen, så är kunden nivå 4.

4. Äta i sällskap

Hämta/beställa mat, inta mat/dryck.

Bedömning: Socialt perspektiv. Hur omgivningen uppfattar kunden och hur kunden uppfattar och hanterar sin omgivning. Att sitta i eget rum innebär inte automatiskt en

högre nivå utan det är orsaken till detta som är utgångspunkt i bedömningen samt vilket personalstöd som behövs i det enskilda rummet. Nivå 5, endast vid fara för sig själv och andra.

2.9.2 Personligt

21. Personlig hygien

Bedöma behov av och genomföra daglig hygien eller dusch/bad inklusive hårvård, rakning/makeup/nagelvård/sårvård. Ordning på handdukar och redskap, hantering av kranar.

26. Tandvård

Borsta/rengöra tänderna med tillfredställande resultat.

22. Toalettbesök

Bedöma när det är dags för toalettbesök, ta sig till toaletten, ta av byxor, sätta sig, sköta underlivshygien, resa sig, få på sig byxorna, spola, tvätta händer och ta sig från toaletten. Hantera inkontinenshjälpmedel.

Kommentar: Vara lite finkänslig. Tvång kan vara något som försvårar bedömningen här. Ibland får man kanske göra genomsnittsnivåer om det är så att brukaren behöver mer omfattande stöd under menstruation men i övrigt klarar sig utan hjälp vid toalett.

23. På- och avklädning

Välja ändamålsenliga kläder, ta fram, ta på och av sig inklusive hantera knappar, blyxtlås, strumpor, BH, ytterkläder och skor.

27. Medicinering

Bedöma när det finns behov (vid behovsmedicinering), hantera förpackningar, hjälpmedel. Följ muntliga/skriftliga instruktioner och passa tider för intag.

Bedömning: Om en person exempelvis äter antibiotika under en kortare period per år, och då inte klarar att ta ansvar själv för det, kan den vara en nivå 3 under hela året, man får då göra en genomsnittsbedömning över hela året. Nivå 2 är att personalen påminner om att du ska ta medicinen, nivå 3 är att personalen exempelvis håller upp och brukaren tar själv. Nivå 4 äter kunden medicin i princip dagligen och behöver aktiv hjälp i alla moment. Om en kund har en behovsmedicin vid exempelvis anfall vid epilepsi blir den nivå 4.

2.9.3 Socialt/kognitivt

8. Stöd vid psykisk oro

Självbehärskning, hantera oväntade händelser, motgångar.

Bedömning: Frekvens, vad gör man när det när momentet uppstår. Bedöm hur det är när momentet uppstår.

9. Verklighetsuppfattning

Förmåga att urskilja realistiskt/orealistiskt, möjligt/omöjligt.

Bedömning: Framgår många gånger av intyg/underlag.

24. Förflyttningar inomhus

Ta sig från en punkt till en annan inomhus.

Kommentar: Förflyttning innebär att ta sig till punkt A till punkt B. Att hitta är inte relevant till denna fråga utan behandlas under nästa fråga.

2. Orientering inomhus

Hitta/känna igen sig i olika miljöer inomhus.

Bedömning: Frågan handlar om lokalisering och igenkännande, det vill säga kognitiv förmåga. Med miljöer menas hemmet, korttidsvistelse, arbete/DV. Där brukaren rör sig dagligen – inte i köpcentrum, sjukhus.

25. Förflyttningar utomhus

Ta sig från en punkt till en annan utomhus.

Bedömning: Förflyttning innebär att ta sig till punkt A till punkt B. Att hitta är inte relevant till denna fråga utan behandlas under nästa fråga. Om man har torgskräck eller liknande är det förflyttning och inte orientering. Någon som inte går ut pga ex ångest/fobi även med personal anses ändå vara en hög nivå pga personalen behöver motivera. Brukaren kan absolut inte vara ensam utomhus, kräver ständigt en person vid sin sida, om inte är det fara för sig själv eller annan, då blir det nivå 4. Nivå 5 vid dubbel bemanning.

3. Orientering utomhus

Hitta/känna igen sig i olika miljöer utomhus.

Bedömning: Frågan handlar om lokalisering och igenkännande, det vill säga kognitiv förmåga. Med miljöer menas utomhus och exempelvis köpcentrum, sjukhus mer mera.

1. Använda kollektivtrafik/färdtjänst

Planera resa, orientera sig, läsa karta/skyltar/tidtabeller, komma till/från respektive i/ur fordon.

Bedömning: Bedöm vilket stöd som brukaren behöver av en annan, oavsett om det är färdtjänst eller kollektivtrafik.

6. Passa tider

Tyda klockan, planera, komma ihåg och hålla tiden för aktiviteter, beräkna res- och förberedelsestider.

Bedömning: Hjälpmedel hur används de. Vi ska ta hänsyn till hjälpmedel som finns som kan avhjälpa. Kan ej bli nivå 5.

7. Tidsuppfattning

Uppfatta dygnets och årstidernas växling, tyda klockan, bedöma hur lång tid saker och ting tar.

Bedömning: Kan ej bli nivå 5.

5. Kommunikation

Förmedla respektive ta emot information muntligt och/eller skriftligt, tecken, bilder.

Förstå och göra sig förstådd.

Bedömning: Räkna med hjälpmedel. Kognitiv förmåga spelar in.

11. Samspel

Reglera närhet och distans. Delta i gruppsammanhang.

Bedömning: Fysisk och känslomässig närhet.

12. Relationer till grannar och till hyresvärd

Ta kontakt med samt ta hänsyn till grannar och hyresvärd.

Bedömning: Frågan handlar framförallt om störningar.

19. Hantera post

Öppna kuvert och hantera postförsändelser, läsa, förstå, bedöma innehåll och sortera.

Kommentar: Skriv en kommentar att brukaren har god man. Om alla behov täcks av god man blir frågan ej relevant.

20. Ekonomi

Förstå pengars värde. Hantera fickpengar i samhället exempelvis vid resor, lunchsituationer mm. (bedöm behov som ej täcks av ev. god man)

Kommentar: Bedöm behov som ej tillgodoses av god man. Om man har god man bedöm fickpengarna. Om alla behov täcks av god man blir frågan ej relevant.

29. Förmåga att söka hjälp och medverka till behandling vid somatiska och psykiska symtom

Uppfatta vårdbehov, kontakta sjuk- och hälsovård/tandvård, ta sig dit, följa föreskrifter och träningsprogram.

30. Behov av stöd nattetid

Besök av eller samtal med personal nattetid.

Bedömning: Nivå 4 är vaken natt.

2.10 Frågor om daglig verksamhet

2.10.1 10. Följa dagplanering

Kunna följa en arbetsdag på en daglig verksamhet.

Bedömning: Ej möjligt att vara nivå 5.

2.10.2 11. Genomföra ett specifikt arbetsmoment

Förmåga att påbörja, genomföra och avsluta ett arbetsmoment.

2.10.3 12. Arbetsmiljö - möjlighet till självständighet

Behov av anpassning i miljön för att på så sätt kunna genomföra delar av arbetet självständigt.

Frågeformulär för nivåbedömning

2.11 Information om frågeformuläret

Detta dokument är en bilaga till dokumentet Vägledning för nivåbedömningar.

Frågorna är baserade på frågor från tre olika nivåbedömningsmallar; insatserna 9 § 6 – 9 § 8 LSS, insats 9 § 9 LSS och insats 9 § 10 LSS.

I de olika nivåbedömningsmallarna är frågorna placerade i olika ordning och vissa frågor finns bara i vissa mallar. Siffran som står framför varje fråga representerar vilken siffra frågan har i nivåbedömningsmallen för insats 9 § 9 LSS, Boende vuxna. I parenteser efter frågan ser du i vilken av mallarna frågan finns samt om frågan har en annan siffra i den mallen. På så sätt hittar du lätt när du sedan ska fylla i nivåbedömningsmallen.

Förkortningar i parenteserna:

B = Boende vuxna

B/U = Barn och ungdom

DV = Daglig verksamhet

Exempel:

28. Matsituationen (B B/U 19, DV 20)

För ytterligare information om hur du bedömer, värderar och sätter nivåer se dokumentet Vägledning för nivåbedömningar.

2.11.1 Hemliv

15. Daglig skötsel av bostaden (B)

Diska, hantera sopor, plocka i ordning.

Frågor: Hur ofta diskar du? Är det du som plockar hemma eller hjälper någon dig med det? Tycker du att det är viktigt att det är rent och snyggt hemma eller spelar det dig ingen roll? Hur vet du att det är dags att ta ut soporna?

17. Klädvård och tvätt av kläder (B)

Boka tid i tvättstuga, sortera tvätt, sätta på maskin, hänga tvätt/torktumla, stryka/vika, sortera in i skåp/garderob. Översyn av och planering för klädbyte, tvätt, och/eller nyanskaffning av kläder.

Frågor: Hur ofta tvättar du? Hur ofta byter du kläder? Hur märker du/hur vet du att du behöver byta kläder?

14. Städning av bostaden (B)

Damma, dammsuga, torka golv, rengöra våtutrymmen, renbäddning, tvätta fönster, vattna blommor, hålla ordning i kyl och frys.

Frågor: Märker du själv när det behövs dammsuga? Kan du dammsuga? Tar du initiativ eller behöver någon påminna dig om det? Slänger du saker som är gamla i kylskåp? Märker du när mat blir dålig? Hur? Hur ofta?

16. Inköp (B)

Planera, skriva inköpslista, leta upp varorna i butiken, betala, ställa in varor.

Frågor: Vet du vad du behöver köpa hem? Brukar du handla själv eller tillsammans med personal? När du är i butiken hittar du det du behöver? Hittar du det du letar efter i butiken? När du kommer hem ställer du inte varorna i kyl/frys/skåp eller behöver du hjälp med det?

18. Matlagning (B)

Planera måltiden, plocka fram redskap och råvaror, öppna förpackningar, laga till maten, duka/duka av.

Hantera värmekällor (dvs. spis och micro).

Frågor: Brukar du laga mat? Vad brukar du laga? Köper du matlådor och värmer i micron? Kan du några recept? Tänker du på att du ska äta en allsidig kost/näringsriktig kost? Har du hjälp av någon när du lagar mat? Kan du duka fram och diska efter måltiden? Går det bra att använda ugnen och spisen?

28. Matsituationen (B B/U 19, DV 20)

Lägga/hålla upp, skära, inta föda/dryck, tugga, svälja och reglera matintag.

Frågor: Kan du lägga upp maten själv? Skär du maten själv? Stoppar du maten i munnen själv? Känner du när du är mätt? Måste någon hjälpa dig att begränsa portionerna? Måste du ha sällskap av någon när du äter som har tillsyn? Har du matlust? Äter du en varierad kost? Kan du tugga och svälja själv? Har du något hjälpmedel? Kan du hålla glaset själv?

Dricker du med sugrör? Är du allergisk mot något, kan du själv avgöra hur du ska undvika det i kosten?

4. Äta i sällskap (B, B/U, DV)

Hämta/beställa mat, in ta mat/dryck.

Frågor: Hur går det till när du ska äta ute/på DV/med familjen? Tycker du att det är jobbigt med mycket folk, jobbigt att folk äter högljutt, att folk pratar? Behöver du stöd för att det ska gå bra? Kan du beställa mat själv ute etc.? Bordsskick, hur man betar sig i ett sådant sammanhang.

2.11.2 Personligt

21. Personlig hygien (B, B/U 12)

Bedöma behov av och genomföra daglig hygien eller dusch/bad inklusive hårvård, rakning/makeup/nagelvård/sårvård. Ordning på handdukar och redskap, hantering av kranar.

Frågor: ”nu kommer vi på det här med personligt, hur är det med till exempel dusch och så?”. Hur ofta duschar du? Har nu någon rutin för att duscha, t.ex. var tredje dag? Märker du när du har ett behov av att duscha? Brukar någon påminna dig om att du ska duscha? Klipper du dina naglar själv? Kommer du ihåg att ta med dig handduken när du duschar eller kan du glömma sådant?

26. Tandvård (B, B/U 17)

Borsta/rengöra tänderna med tillfredställande resultat.

Frågor: Kommer du ihåg att borsta tänderna? Hur ofta borstar du tänderna? Kan du sätta tandkräm på tandborsten? Tillfredställande resultat? Har du bettskena eller liknande hjälpmedel? Går du med på att borsta tänderna? Är du samarbetsvillig?

22. Toalettbesök (B, B/U 13, DV 16)

Bedöma när det är dags för toalettbesök, ta sig till toaletten, ta av byxor, sätta sig, sköta underlivshygien, resa sig, få på sig byxorna, spola, tvätta händer och ta sig från toaletten. Hantera inkontinenshjälpmedel.

Frågor: ”nu kommer en fråga om toalettbesök, är det någonting du tänker på där?” Märker du själv när du behöver gå på toaletten? Behöver du hjälp att torka dig? Behöver du ha hjälp av någon annan när du besöker toaletten? Använder du några hjälpmedel (inkontinensskydd, toalettstol, klocka som plingar för att påminna dig)? Kommer du ihåg att tvätta händerna? Fungerar det likadant hela dygnet (hjälp på natten)? Behöver du hjälp med sanitetshjälpmedel vid menstruation?

23. På- och avklädning (B, B/U 14, DV 17)

Välja ändamålsenliga kläder, ta fram, ta på och av sig inklusive hantera knappar, blyxtlås, strumpor, BH, ytterkläder och skor.

Frågor: Kläder efter väder, hur vet du var du ska klä på dig? Brukar du välja dina kläder själv? Hur kommer det sig att du inte gör det? Om det är kallt, vad tar du på dig då? Kan du dra upp byxor hela vägen? Har du svårt för någon rörelse och behöver hjälp? Hur är det

med byxknappar och liknande, är det något plagg du har svårt att få på dig? Vad brukar du ha för kläder?

27. Medicinering (B, B/U 18)

Bedöma när det finns behov (vid behovsmedicinering), hantera förpackningar, hjälpmedel. Följ muntliga/skriftliga instruktioner och passa tider för intag.

Frågor: Om du blir sjuk, vad gör du då? Äter du några mediciner någon gång under året (allergitabletter är exempelvis säsongsbundet)? Kommer du ihåg att ta dem? Om du får exempelvis antibiotika under en kortare period, kan du komma ihåg medicinen då? Kan du öppna förpackningen? Vet du vilken medicin du ska ta när? Kan du själv avgöra om det är bra att ta exempelvis en huvudvärkstablett?

2.11.3 Socialt/kognitivt

8. Stöd vid psykisk oro (B, B/U, DV 6)

Självbehärskning, hantera oväntade händelser, motgångar.

Frågor: Hur reagerar du om något inte blir som planerat, t.ex. personalförändringar? Om förändringar ska ske, hur måste du förberedas och hur hanteras det efteråt? Hitta konkreta exempel ur vardagen. Medicinering vid oro/ångest? Hur gör du när du blir orolig/ledsen/besviken? Vad behöver du hjälp med när du blir arg eller ledsen? Vad blir du ledsen eller orolig av? Har du och tar du kontakt med psykiatrin?

9. Verklighetsuppfattning (B, B/U, DV 7)

Förmåga att urskilja realistiskt/orealistiskt, möjligt/omöjligt.

Frågor: Frågorna kan ställas till personal/anhöriga. Vad tänker du när jag säger begreppen realistiskt/orealistiskt, verklighetsuppfattning? Har personen självinsikt och realistiska mål för sig själv?

24. Förflyttningar inomhus (B, B/U, DV 18)

Ta sig från en punkt till en annan inomhus.

Frågor: Hur förflyttar du dig fysiskt från en plats till en annan inomhus? Vilka hjälpmedel behöver du så som rullstol, lift med mera?

2. Orientering inomhus (B, B/U, DV)

Hitta/känna igen sig i olika miljöer inomhus.

Frågor: Vilka miljöer vistas du i som är inomhus? Hittar du i dina bekanta miljöer? Brukar någon följa med dig?

25. Förflyttningar utomhus (B, B/U 16, DV 19)

Ta sig från en punkt till en annan utomhus.

Frågor: Hur förflyttar du dig fysiskt från en plats till en annan utomhus? Vilka hjälpmedel behöver du så som rullstol, lift med mera?

3. Orientering utomhus (B, B/U, DV)

Hitta/känna igen sig i olika miljöer utomhus.

Frågor: Hittar och känner du igen dig i kända respektive okända miljöer? Närområdet? Hittar du i dina bekanta miljöer som bostadsgården eller till affären? Nya miljöer? Hur gör du om går vilse? Kan du läsa vägs skyltar och skyltar på affärer med mera?

1. Använda kollektivtrafik/färdtjänst (B, B/U, DV)

Planera resa, orientera sig, läsa karta/skyltar/tidtabeller, komma till/från respektive i/ur fordon.

Frågor: Hur reser du?

Kollektivt: Vilka kollektiva färdmedel använder du, buss, tåg eller tunnelbana? Kan du resa samma resväg till samma plats på egen hand? Kan du resa till en ny plats på egen hand? Behöver du ha någon med dig? Blir du orolig när du reser? Om bussen inte kommer som planerat, vad gör du då? Om tåget blir inställt kan du hitta en alternativ resväg? Hur mycket stöd behöver du av någon annan när du reser?

Färdtjänst: Kan du boka färdtjänst på egen hand? Kan du ta dig i och ur fordonet på egen hand? Behöver du ha någon med dig när du reser? Blir du orolig när du reser? Hur mycket stöd behöver du av någon annan när du reser?

6. Passa tider (B, B/U, DV 13)

Tyda klockan, planera, komma ihåg och hålla tiden för aktiviteter, beräkna res- och förberedelsestider.

Frågor: Kan du planera vad du behöver göra och beräkna hur lång tid du behöver på dig? Kommer du i tid, t.ex. till jobbet/läkarbesök? Med hjälp eller på egen hand? På vilket sätt ska hjälpen ges? Har du hjälpmedel (ex. en timer) som du använder?

7. Tidsuppfattning (B, B/U, DV 14)

Uppfatta dygnets och årstidernas växling, tyda klockan, bedöma hur lång tid saker och ting tar.

Frågor: Är det viktigt för dig att ha ett tydligt schema, hur ser det ut? Förstår du hur lång tid som saker kan tänkas ta? Förstår du skillnad på natt och dag? Känner du/förstår du vilken årstid det är och hur det påverkar till exempel vad för kläder som är bra att ha på sig? Har du några hjälpmedel? Hjälper någon annan dig? Om du inte skulle ha den här hjälpen, hur skulle det se ut då?

5. Kommunikation (B, B/U, DV)

Förmedla respektive ta emot information muntligt och/eller skriftligt, tecken, bilder. Förstå och göra sig förstådd.

Frågor: Hur kommunicerar personen? Hur kommunicerar du bäst (exempelvis muntligt, skriftligt, med tecken)? Hur vill du ha information: muntligt/skriftligt? Kommer du ihåg vad som sagts? Krävs tolkningar/gissningar? Använder du minnesstöd? Har du några hjälpmedel?

10. Social förmåga (B, B/U, DV 8)

Förstå och tolka andras känslor och avsikter. Förmåga till interaktion och dialog.

Frågor: Hur tycker du att det är att vara i grupp, umgås med andra? Hur känns det när andra är ledsna, vad gör du då? Hur gör du om det känns som om de andra inte förstår dig? Hur är det att prata i grupp/med andra?

11. Samspel (B, B/U, DV 9)

Reglera närhet och distans. Delta i gruppsammanhang.

Frågor: Händer det att andra anser att du ställer olämpliga frågor eller gör olämpliga saker? Hur är det när andra kommer för nära eller frågar för mycket, vad gör du då? Hur gör du när andra verkar vilja vara själva eller inte vill svara på frågor?

12. Relationer till grannar och till hyresvärd (B)

Ta kontakt med samt ta hänsyn till grannar och hyresvärd.

Frågor: Hälsar du på grannarna? Erfarenhet av kontakt med grannar? Umgås du med grannarna, på vilket sätt? Har du blivit störd av/irriterad på grannarna? Vad gör du om grannarna låter för mycket och för sent? Har du stört grannarna?

13. Använda sig av telefon (B, DV 15)

Leta/ta fram telefonnummer, slå nummer, förstå och göra sig förstådd. Kunna svara när telefonen ringer. Hantera mobiltelefon

Frågor: Har du en egen mobiltelefon? Vad använder du den till? Har du hjälpfunktioner i din telefon? Kan du söka efter telefonnummer som du inte har? Brukar du svara? Varför inte? Hur vill du kommunicera, t.ex. sms: a först? Finns ens ett intresse för att ringa?

19. Hantera post (B)

Öppna kuvert och hantera postförsändelser, läsa, förstå, bedöma innehåll och sortera.

Frågor: Brukar du få post? Öppnar du kuvert? Vad gör du med posten du får? Vart lägger du posten? Kan du avgöra vad som ska slängas och vad som inte ska slängas?

20. Ekonomi (B)

Förstå pengars värde. Hantera fickpengar i samhället exempelvis vid resor, lunchsituationer mm. (bedöm behov som ej täcks av ev. god man)

Frågor: Vilka pengar har du eget ansvar för? Har du eget bankkort? Hur får du pengar? Vad brukar du göra med dina fickpengar? Räcker dina pengar under den period de är tänkta för eller tar de ofta slut innan du får mer pengar? Kan du jämföra pengarna du har i plånboken med kostanden för det du köper? Räcker pengarna för det du ska betala? Vet du hur mycket du ska få tillbaka när du handlar något? Kan du avstå från att handla något för att det är dyrt? Har du någon gång köpt något som du egentligen inte velat köpa? Har du några skulder?

Vet du vart du går och betalar, ex. när du ska köpa biljett till tåg? Brukar du äta lunch, hur mycket brukar du betala för den? Om du handlar något, köper du samma märke som du alltid gör eller tar du det närmsta som finns? Vet du om de andra märkena är dyrare eller billigare?

29. Förmåga att söka hjälp och medverka till behandling vid somatiska och psykiska symtom (B, B/U 20)

Uppfatta vårdbehov, kontakta sjuk- och hälsovård/tandvård, ta sig dit, följa föreskrifter och träningsprogram.

Kommentar: Säger du till personalen om du har ont någonstans? Kan du avgöra när du behöver träffa en läkare eller psykiatrin? Vet du vad du ska göra då? Kan du ringa själv? Kan du ta dig till läkaren själv? Behöver du hjälp för att förstå vad vårdpersonalen säger? Kan du följa det som vårdpersonalen säger att du ska göra? Har du regelbunden kontakt med någon läkare, vårdcentral eller psykiatrin?

30. Behov av stöd nattetid (B, B/U 21)

Besök av eller samtal med personal nattetid.

Frågor: Vaknar du på nätterna? Varför vaknar du? Somnar du om igen? Vad gör du när du vaknar? Hur länge är du vaken? Behöver du ha stöd av någon när du vaknar? Blir du rädd, orolig eller ledsen när du vaknar? Vänder du på dygnet? Behöver någon titta till dig under natten?

2.12 Frågor om daglig verksamhet

2.12.1 10. Följa dagplanering (DV)

Kunna följa en arbetsdag på en daglig verksamhet.

Frågor: Vilken typ av schema använder du skriftligt, muntligt, bilder, föremål? Om du ser ditt schema kan du räkna ut vad du ska göra härnäst? Följer du schemat som det är bestämt? Vad händer om schemat ändras?

2.12.2 11. Genomföra ett specifikt arbetsmoment (DV)

Förmåga att påbörja, genomföra och avsluta ett arbetsmoment.

Frågor: Vet du vad du ska börja med? Plockar du fram det du behöver själv? Behöver du hjälp med att inte glömma bort vad du gör? Kan du pausa för exempelvis lunch och börja igen när du ätit färdigt? Behöver du hjälp av någon i personalen för att avbryta mitt i ett moment? När du är klar med ett moment, vet du vad du ska göra efter det eller behöver du hjälp att någon visar dig? Sitter du själv eller har du en personal bredvid dig när du gör aktiviteten?

2.12.3 12. Arbetsmiljö - möjlighet till självständighet (DV)

Behov av anpassning i miljön för att på så sätt kunna genomföra delar av arbetet självständigt.

Frågor: Sitter du i ett enskilt rum? Behöver du sitta på samma ställe hela tiden? Har du egen personal som alltid finns nära dig? Hur blir det för dig när det är många andra som är i samma rum som du är? Behöver du att det är tyst? Behöver du några hjälpmedel (lift, skärm, okrossbara fönster)? Behöver rummet där du arbetar vara på ett speciellt sätt eller förberedas när just du kommer?